

Nr 240.

Av herr **Åkerberg.** i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m.

I proposition nr 116 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att samtliga kommunala mellanskolor, vilka under läsåren 1920—1927 haft ett genomsnittligt lärjungeantal, överstigande 100, skulle övertagas av staten. Av de kommunala mellanskolor, vilka fylla nämnda krav i fråga om lärjungeantalet, har Kungl. Maj:t likväl endast föreslagit sju skolor till omedelbart övertagande av staten, medan övriga 23 skolors övertagande ställts på framtiden.

Bland de 30 kommunala mellanskolor, vilka uppfylla kravet men likväl icke föreslagits till omedelbart övertagande av staten, märkes även kommunala mellanskolan i Karlskoga. Departementschefen har visserligen anfört, att nämnda skola i likhet med de sju utvalda i främsta rummet borde komma under omprövning, när det gäller ombildning till allmänt läroverk. Det synes också, som om för ett förståtligande av kommunala mellanskolan i Karlskoga lika starka skäl kunde anföras som för flertalet av de i propositionen föreslagna. Den grundades sålunda redan år 1911 och är, om mellanskolorna i Malmö och Katrineholm, vilka upprättades år 1910, undantagas, den äldsta mellanskolan. I den avsevärda del av landet, som består av Värmlands, Örebro och Västmanlands län, förekommer ingen kommunal mellanskola, föreslagen till statsövertagande. Den som i främsta rummet anföres kunna ifrågakomma i denna landsdel är skolan i Karlskoga. De allmänna läroverk, som denna tätbefolkade bruksbygd kring Karlskoga och Bofors med ett invånareantal av nära 15,000 har närmast till, äro vidare belägna på avsevärda avstånd.

Skolan har dessutom företett en lugn och jämn utveckling. Medelantalet lärjungar under åren 1922—1926 har varit 125. Karlskoga kommun, som i alla tider visat ett anmärkningsvärt livligt intresse för sitt skolväsen och därför bragt stora ekonomiska offer, har för sin kommunala mellanskola iklätt sig betydande utgifter, vilka i synnerhet under tiderna för bruksindustrins lågkonjunkturer varit mycket kännbara. Kommunens egna kostnader för mellanskolan under de tre sista åren hava varit följande:

år 1924	kr. 30,103
» 1925	» 30,530
» 1926	» 27,400

Det kan därför knappast anses oriktigt, att detta landsbygdssamhälle röner den uppmuntran för nit och offervilja för folkundervisningen, som ligger i upprättandet därstädes av ett statsläroverk, då även i övrigt de av departementschefen uppställda villkoren härför uppfyllas.

Om man såsom exempel antager, att läsåret 1927—1928 i likhet med in-
nevarande läsår kommer att erfordras 2 avdelningar i första klassen, skulle detta år klassavdelningarnas antal uppgå till 7, nämligen två i var och en av klasserna 1, 2 och 4 samt en i klass 3. Antages, att skolan från 1928 års ingång successivt ombildas till allmänt läroverk, bli statens kostnader för budgetåret 1927—1928 följande:

rektor	kronor 2,600
1 ämneslärarinna	» 1,400
första lärarinna, arvode	» 100
8 timlärartimmar	» 560
4 timmar teckning	» 180
8 » gymnastik	» 360
3 » musik	» 135
4 » manlig slöjd	» 170
4 » kvinnlig slöjd	» 150

kronor 5,655: —

Av förestående belopp kommer 4,100 kronor på reservationsanslaget, 560 kronor på extra anslaget till extra och vikarierande ämneslärare. 170 kronor på förslagsanslaget till manlig slöjd samt 825 kronor på extra anslaget till extra arvoden åt ämneslärare. Ordinarie förslagsanslaget till kommunala mellanskolor skulle komma, frånsatt ålderstillägg, att minskas med omkring 3,500 kronor nämligen

för klassavdelningar	kronor 2,800
rektors arvode	» 333: 33
arvode till första ämneslärarinna	» 100
skillnad mellan manlig och kvinn- lig ämneslärares lön	» 250

kronor 3,483: 33

Förslagsanslaget till tillfällig löneförbättring synes även kunna minskas med omkring 700 kronor.

Budgetåret 1930—1931, då skolan tänkes vara fullständigt organiserad

som statsläroverk, skulle, under förutsättning att antalet klassavdelningar uppgå till exempelvis 7, kostnaden för statsverket uppgå till följande belopp:

rektor	kronor	6,400
4 adjunkter	»	17,200
3 ämneslärarinnor	»	8,400
första lärarinna, arvode	»	500
14 timmar teckning à 90 kr.	»	1,260
8 » musik à 90 kr.	»	720
18 » manlig slöjd m. m. à 85 kr.	»	1,530
11 » kvinnlig slöjd à 75 kr. »	»	825
9 » hushållsgöromål à 75 kr. »	»	675
12 » gymnastik à 90 kr. ..	»	1,080
		kronor 38,590:—

Nettokostnaden för statsverket för budgetåret 1927—1928 blir emellertid tre fjärdedelar av kronor 5,655, d. v. s. kronor 4,241: 25, och för budgetåret 1930—1931 tre fjärdedelar av kronor 38,590, d. v. s. kronor 28,942: 50.

Med stöd av det anförda hemställes alltså,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 116, att antalet av de kommunala mellanskolor, vilka föreslås till övertagande av staten från den 1 januari 1928 såsom samrealskolor, måtte utökas med kommunala mellanskolan i Karlskoga, samt att utskottet ville företaga de förändringar i propositionens anslagssummor, som ett bifall till motionen kan föranleda.

Stockholm den 15 mars 1927.

Harald Akerberg.